

หน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาบันดอยกรรมและสถาบันดอยกรรมไทย ฉบับที่ 10
(กันยายน 2556-สิงหาคม 2557).

การเขียน “ประวัติศาสตร์” สถาบันดอยกรรม:
ความจริงในอดีตหรืออดีตที่ถูกทำให้จริง

หน่วยงานรับผิดชอบ

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

คณะที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยสิทธิ์ ต่านกิตติกุล (คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์)
รองศาสตราจารย์ เสนอ นิลเดช
รองศาสตราจารย์ ฤทัย ใจจงรัก
รองศาสตราจารย์ อนุวิทย์ เจริญศุภกุล
รองศาสตราจารย์ สมคิด จิระทัศน์กุล
รองศาสตราจารย์ สมชาติ จิ้งสิริอารักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาทิศ ชูแสง
อาจารย์ ดร. ประเวศ ลิ้มปรีงซี
อาจารย์ วนิดา พึ่งสุนทร

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร. พินัย สิริเกียรติกุล

กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันดี พินิจวรสิน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พีรศรี โพวาทอง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิมลรัตน์ อิศระธรรมบุญ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชษฐ ติงสัญชลี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร. มาลินี คุ่มสุภา คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร. วิญญู อาจรักษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โชติมา จตุรวงศ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร. ประติมา นิ่มเสมอ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พิสูจน์อักษร

สุนิรัตน์ เดชวิริยะกุล

จัดรูปเล่ม

ศศิธร ไตวินัส

ออกแบบปก

อัศวิน ชูโชติถาวร & ทัดพร วุฒินันท์

ออกแบบโลโก้

ทัดพร วุฒินันท์

พิมพ์เมื่อ ตุลาคม 2556

พิมพ์ที่ บริษัท พลัสเพรส จำกัด

101/ 99-101 ซอยประชาสงเคราะห์ 16 (ร่วมรักษา)

ถนนประชาสงเคราะห์ ดินแดง กทม. 10400

โทร. 02-692-0621-3, 02-692-0625-6

ISSN 1686-1841

♦ ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย

วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
กำหนดออกในเดือนตุลาคมของทุกปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Aim and Scope)

วารสารหน้าจั่วฯ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศทางความรู้และความคิดใหม่ ๆ ในสาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย มุ่งเน้นการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้นักวิชาการ ผู้รู้ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในสาขาวิชาดังกล่าว ในการนำเสนอผลงานทางวิชาการสู่สาธารณะ โดยวารสารมีขอบเขตนี้อาสาทางวิชาการที่สนใจใน 4 สาขา คือ ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม, การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม, สถาปัตยกรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสถาปัตยกรรมไทย

ข้อแนะนำสำหรับผู้สนใจนำเสนอบทความลงวารสาร

1. ส่งต้นฉบับ 2 ชุดพร้อมแผ่นซีดี ความยาว 12-15 หน้า พร้อมบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ถึงบรรณาธิการวารสารหน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 31 ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กทม. 10200
2. ในกรณีที่เป็นภาพประกอบ กรุณาใส่แกนรูปแยกต่างหาก โดยมีความละเอียดไม่น้อยกว่า 300 dpi tiff.
3. บทความที่เป็นงานแปลหรือเรียบเรียงต้องอ้างที่มาโดยละเอียด
4. บทความที่ผ่านการพิจารณาและได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารเป็นนิตินันทนาการ จำนวน 2 เล่ม
5. บทความที่เคยตีพิมพ์แล้ว ทางกองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณา

การนำข้อความใด ๆ ไปพิมพ์เผยแพร่ต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารทราบ และต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ผลการศึกษา บทสรุป ตลอดจนความคิดเห็นใด ๆ ในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน มิใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและคณะทำงานแต่อย่างใด

อ่านและสืบค้นวารสารฉบับย้อนหลังได้ที่ www.tci-thaijo.org/index.php/NAJUA

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารหน้าจั่ว
ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย ฉบับที่ 10

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานผลิตวารสาร

รองศาสตราจารย์ ดร. คัมพงศ์ หนูบรรจง

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาจารย์ ดร. ชเนนทร์ มั่นคง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชษฐ์ ดิงสัญชี่

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ

ศาสตราจารย์ ดร. ธงชัย วินิจกุล

Department of History, University of Wisconsin-Madison, USA

ศาสตราจารย์ ดร. ธเนศวร์ เจริญเมือง

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร. พอพันธ์ อุยยานนท์

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ ดร. มาลินี คัมสุภา

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รชพร ชูช่วย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ระวีวรรณ โอฬารรัตน์มณี

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อาจารย์ ดร. วรสิทธิ์ ตันดินพันธุ์กุล

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

รองศาสตราจารย์ วิวัฒน์ เตมียาพันธ์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศานติ ภักดีคำ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันต์ สุวจฉกรภินันท์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศาสตราจารย์ ดร. อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์

สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศาสตราจารย์ อรศิริ ปาณินท์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในหน่วยงานผลิตวารสาร

(คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โชติมา จตุรวงศ์

อาจารย์ ดร.ณัฐภูมิ ปรียวณิตย์

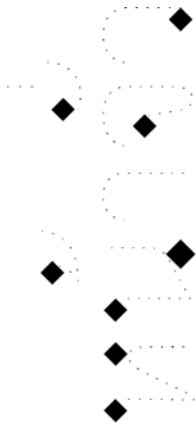
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นवलลักษณ์ วัสนันตชาติ

ศาสตราจารย์ ดร. วีระ อินพันทัง

รองศาสตราจารย์ สมชาติ จิงสิริอารักษ์

รองศาสตราจารย์ เสนอ นิลเดช

รองศาสตราจารย์ อนุวิทย์ เจริญศุภกุล

หน้าจั่ว

วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ โดยเปิดรับพิจารณาบทความวิชาการในประเด็นต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 : หน้าจั่ว ว่าด้วยสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม

ฉบับที่ 2 : หน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย

เปิดรับพิจารณาบทความ หน้าจั่ว ว่าด้วยสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม

ขอเชิญนักวิชาการทุกระดับสมัครเล่นและมืออาชีพ

ส่งบทความวิชาการเพื่อพิจารณาลงวารสารหน้าจั่ว

ว่าด้วยสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม

(26 เมษายน 2557 - 5 กันยายน 2557)

เปิดรับต้นฉบับ นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ปิดต้นฉบับ 25 กันยายน 2557

แจ้งผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีนาคม 2557

ตีพิมพ์วารสาร เมษายน 2558

การส่งบทความ ส่งต้นฉบับถึง อาจารย์ ดร. เกรียงไกร เกิดศิริ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

31 ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

หรือส่งมาที่ arch.academic@gmail.com

เปิดรับพิจารณาบทความ หน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย

ขอเชิญนักวิชาการทุกระดับสมัครเล่นและมืออาชีพ

ส่งบทความวิชาการเพื่อพิจารณาลงวารสารหน้าจั่ว

ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย

(ตุลาคม 2557 - มีนาคม 2558)

เปิดรับต้นฉบับ นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ปิดต้นฉบับ 30 เมษายน 2558

แจ้งผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มิถุนายน 2558

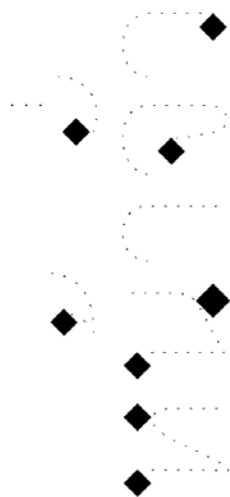
ตีพิมพ์วารสาร ตุลาคม 2558

การส่งบทความ ส่งต้นฉบับถึง อาจารย์ ดร. พินัย สิริเกียรติกุล

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

31 ถนนหน้าพระลาน แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

หรือส่งมาที่ archihistoriography@gmail.com

ส
า
ร
ปะ
ญ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

04

บทบรรณาธิการ

08

คุ้มหลวงและเวียงแก้วของเจ้าเชียงใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 :
เรื่องราวที่ไม่ถูกเล่าถึงในพงศาวดารสยามและร่องรอยที่พบในหลักฐานอื่น

อาจารย์ ดร. โดม ไกรปกรณ์

10

ไทย-ลานนา ล้านนา-ไทย : ประวัติศาสตร์นิพนธ์สถาปัตยกรรมล้านนา (พุทธศตวรรษที่ 25-พ.ศ. 2549)

อาจารย์ ภิญญพันธ์ พจนะลาวัณย์

26

วัดเบญจมบพิตร : การแสดงออกซึ่งความเป็นไทยและการเขียนประวัติศาสตร์ของชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร. คุ้มพงศ์ หนูบรรจง

60

ความสะอาดของพระนคร : การเมืองเรื่องวิถีปลงศพในสมัยรัชกาลที่ห้า

อาจารย์ ดร. ม.ล.จิตตวดี จิตรพงศ์

88

“เขาพระสุเมรุ” กับ อาคารรัฐสภาใหม่ไทย :
“สถานะแห่งการยกเว้น” ในฐานะกระบวนการสันติการสร้างงานสถาปัตยกรรม

อาจารย์ ดร.วิญญู อัจฉริยา

102

การศึกษาคติสัญลักษณ์สถาปัตยกรรมหอพระคันธารราษฎร์และพระมณฑปยอดปรางค์

สิริเดช วังกรานต์

130

การสันนิษฐานรูปแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานประจำโรคยาศาล (โรงพยาบาล)

ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 กรณีศึกษาทุ่งสันตริตน์ จ.มหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิโรจน์ ชีวาสุขถาวร

158

“เสาดันแรก” : บทเปรียบสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง-จักรวาลวิทยา ระหว่าง ไท-กะเหรี่ยง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรันย์ สมันตรัฐ

อาจารย์ ไพศาล เทพวงศ์ศิริรัตน์

ศาสตราจารย์เกียรติคุณอรศิริ ปาณินท์

176

บุคลาธิษฐานในธรรมชาติ

อาจารย์ ดร. ณัฐวุฒิ ปรียานิตย์

210

บทบรรณาธิการ

“ประวัติศาสตร์ที่เราอ่านกันนั้น แม้ว่าโดยพื้นฐานมาจากข้อเท็จจริง แต่ถ้าวางกันอย่างเคร่งครัดแล้ว หาใช้ความจริงแต่อย่างใด หากคือ ชุดเรียงร้อยของความเห็นที่ยอมรับกันว่าจริง”

Geoffrey Barraclough, *History in a Changing World* (Oxford : Basil Blackwell, 1955), 14.

หน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย ฉบับที่ 10 เริ่มจากการพูดคุยกันใน กลุ่มคณาจารย์ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรมว่า “การเขียนประวัติศาสตร์” หรือที่บางครั้งใช้ทับศัพท์กันว่า “Historiography” นั้น แม้ว่าจะเป็นศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์ในประเทศไทยรู้จักและนำมาใช้กันใน แวดวงการศึกษาไทยมาระยะหนึ่งแล้ว หากศาสตร์แขนงนี้ยังคงถูกพูดถึงในแวดวงการศึกษาทางศิลป- สถาปัตยกรรมแต่เพียงเล็กน้อย และแม้ในทศวรรษที่ผ่านมาจะมีบทความและหนังสือประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมที่มีคุณภาพมากขึ้น และในจำนวนนั้นเป็นงานในประเด็นปัญหาร่วมสมัยที่พิจารณา สถาปัตยกรรมในนัยยะที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางการเมือง การเข้าสู่ความทันสมัย การเผชิญหน้ากับ จักรวรรดินิยม การสร้างอาณานิคมภายใน และภาวะหลังยุคอาณานิคม ฯลฯ แต่คงต้องยอมรับว่า ยังมี การอภิปรายเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นปัญหาเหล่านี้อยู่น้อยมากในแวดวงการศึกษา ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมในประเทศไทย

ภาวะเช่นนี้ นับเป็นการเพิกเฉยของนักประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมต่อตรรกวิทยาและ พัฒนาการเชิงทฤษฎีทางสังคมที่ขยายตัวและพัฒนาขึ้นในโลกวิชาการตะวันตก หรือจริง ๆ เป็นเรื่องที่รับรู้ และนำมาใช้กันในการศึกษาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมอยู่แล้ว เพียงแต่ขาดเวทีที่จะตั้งวงสนทนา จัดประชุมสัมมนา เพื่อการถกเถียงกันอย่างจริงจัง

เราเห็นกันว่า คงเป็นทั้งสองอย่างนั้น จึงเป็นที่มาของหน้าจั่วฯ ฉบับนี้

ทั้งนี้ โดยพื้นฐาน มีองค์ประกอบอย่างน้อย 2 ข้อ ที่ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ดูจะปฏิเสธไม่ได้ ต่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ข้อแรก เป็นข้อที่มักถามกันเวลาที่มีการเสนอประเด็นทางวิชาการ คือ การใช้อะไรเป็นหลักฐาน นักประวัติศาสตร์ต้องสามารถบอกได้ว่าหลักฐานที่ใช้มีความสำคัญต่อเรื่อง ที่ศึกษาอย่างไร และการที่นักประวัติศาสตร์จะเห็นว่าหลักฐานใดสำคัญหรือไม่อย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การประเมินคุณค่าและให้ความหมายต่อหลักฐาน อันเป็นวิธีที่นักประวัติศาสตร์บ่มเพาะมาจาก ประสบการณ์ การศึกษา ตลอดจนอิทธิพลทางสังคมวัฒนธรรมที่หล่อหลอมตัวเขาอยู่

ข้อที่ 2 คือความจริงที่ว่า “ความจริง” ทางประวัติศาสตร์นั้นไม่ได้มาจากหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์เท่านั้น หากยังตั้งอยู่บน *การตัดสินใจ* ของนักประวัติศาสตร์เองด้วยไม่น้อย เพราะแน่นอน ว่าหลักฐานไม่มีปาก จึงพูดด้วยตัวเองไม่ได้ แต่เป็นนักประวัติศาสตร์ที่พูดแทนหลักฐานนั้น และใน

กระบวนการ “พูดแทน” นี้เอง นักประวัติศาสตร์ได้เลือกสรร คัดกรอง ข้อเท็จจริงจากหลักฐานในอดีตจำนวนนับไม่ถ้วนมาใช้ ซึ่งในกระบวนการนั้นย่อมต้องเลือกบางอย่างไว้ และเขียนบางอย่างออกไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจก็ตาม ก่อนจะนำมาให้เหตุผล เรียบเรียง และประพันธ์ขึ้นเป็นงานเขียน

“ความจริง” ทางประวัติศาสตร์ จึงเป็นอย่างที่นักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ E. H. Carr กล่าวเปรียบเทียบไว้ในหนังสือ *What is History?* ว่า “เป็นดังกระสอบที่จะตั้งขึ้นได้ก็เมื่อนักประวัติศาสตร์ใส่อะไรบางอย่างลงไป” ทั้งนี้ เพราะ “กระสอบ” ที่เราเห็นว่าตั้งขึ้นได้นั้นไม่ได้เกิดขึ้นด้วยตัวเอง หากต้องอาศัยน้ำมือของนักประวัติศาสตร์ในการทำให้กระสอบนั้นตั้งขึ้น จึงกล่าวได้ว่าไม่มีประวัติศาสตร์ใดที่ปราศจากผู้เขียน ฉะนั้น “ความจริง” ทางประวัติศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเอง อีกทั้งไม่อยู่เหนือกาลเวลา หรือเป็นอิสระจากการตีความของนักประวัติศาสตร์ แม้ว่าคนส่วนใหญ่อาจจะหลงลืมความจริงข้อนี้ไปบ้างก็ตาม

กล่าวถึงบทบาทของนักประวัติศาสตร์ในฐานะผู้มีส่วนสร้าง “ความจริงในอดีต” ขึ้นมาเช่นนี้ ประวัติศาสตร์จึงไม่ใช่เป็นดังภาพจิ๊กซอว์ขนาดมหึมาที่บางชิ้นส่วนขาดหายไป และรอนักประวัติศาสตร์มาเติมให้เต็มเท่านั้น แต่ในกระบวนการต่อจิ๊กซอว์ทางประวัติศาสตร์นั้น นักประวัติศาสตร์ยังได้สร้างภาพใหม่ซ้อนทับเพิ่มเติมเข้าไปพร้อมๆ กันอีกด้วย “ประวัติศาสตร์” จึงไม่ใช่ภาพนิ่งของอดีตที่ตายแล้ว แต่เป็นกระบวนการต่อล้อต่อเถียงกันระหว่างอดีตและปัจจุบันที่นักประวัติศาสตร์ทำให้เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

หน้าจั่วฯ ฉบับ *การเขียน ‘ประวัติศาสตร์’ สถาปัตยกรรม : ความจริงในอดีตหรืออดีตที่ถูกทำให้จริง* นี้ เป็นการพยายามกลับไปสู่ธรรมชาติของประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม เราได้เชิญชวนผู้ที่สนใจใน “วิธีวิทยา” ทางประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นวิธีวิทยานั้นจะพัฒนามาจากประสบการณ์ที่สะสมมา หรือประยุกต์ใช้จากแนวทางทฤษฎีสำนักต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นในโลกตะวันตก โดยได้เชิญชวนให้ตั้งคำถาม แลกเปลี่ยนคำตอบในรูปแบบบทความวิชาการว่า *ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมถูก “สร้าง” ขึ้นมาได้อย่างไร อะไรคือหลักฐานที่ผู้สร้างประวัติศาสตร์อ้างอิง สิ่งที่นักประวัติศาสตร์เล่ามีความน่าเชื่อถือแค่ไหน ทำไมประวัติศาสตร์ชิ้นหนึ่งจึงมีความน่าเชื่อถือกว่างานเขียนอีกชิ้นหนึ่ง อะไรคือ “กฎเกณฑ์” ทางวิชาการ (intellectual criteria) ในการตีความทางประวัติศาสตร์ฯ ที่ทำให้การตีความบางอย่างเป็นที่ยอมรับได้ และยอมรับไม่ได้*

ผลจากการคัดกรองและพิจารณาคุณภาพบทความที่ส่งมาร่วมเสวนาในประเด็นปัญหาดังกล่าว ได้กลายมาเป็น หน้าจั่วฯ ฉบับที่ท่านกำลังถืออยู่นี้ ถามว่า หน้าจั่วฯ ฉบับนี้ได้เสนอสูตรสำเร็จในการเขียนประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมหรือไม่ คงต้องขออนุญาตตอบตรงนี้ว่า ไม่ได้เป็นเช่นนั้น และอยากจะกล่าวอีกด้วยว่า คงไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ เพราะคงไม่มีการเขียนประวัติศาสตร์ใดที่เป็นสูตรสำเร็จ เราเพียงแต่หวังว่า หน้าจั่วฯ ฉบับนี้จะมีส่วนในการเปิดพื้นที่และขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับตรรกะวิทยาการเขียนประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมบ้าง และหวังว่าคงจะทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงบทบาทและข้อจำกัดของประวัติศาสตร์ในการให้ภาพของอดีต ทั้งที่ “จริง” และ “ไม่จริง”

พินัย สิริเกียรติกุล
บรรณาธิการ